

Idegennyelv-tanulás, nyelvi tervezés és tantervek. Előszó

A nyelvi tervezés hosszú hagyományokra tekint vissza hazánkban. Mégis mi teszi akkor olyan aktuálissá ezt a különszámot? Időszerűségének egyik oka, hogy mostanában a jelen és a jövő oktatáspolitikájával kapcsolatos diskurzus meghatározó eleme a Nemzeti alaptanterv átdolgozása, mely amellet, hogy mutatja annak megértését, hogy a központi tartalmi szabályozók, a tantervek milyen döntő fontosságúak az iskolai (nyelv)oktatás alakulásában, a nyelvi tervezés aspektusaira, folyamataira is rávilágít, és azokat középpontba helyezi. Ezzel egy időben a tantárgyak és követelményeik új megközelítésben történő, kompetenciaalapú tervezése a felsőoktatás reformjainak is fontos része, ahol a hangsúly a korábbiaktól eltérően arra kerül, hogy az adott képzés eredményeként mire válik képessé a hallgató. A központi és intézményi szintek mellett legalább ilyen jelentőségű a tanórai szintű tervezés, és hogy mindezekre miként készülnek fel a jövő nyelvtanárai.

A nyelvi tervezésnek a tantervek és tanmenetek oktatásban gyakorolt súlya dacára, valamint annak ellenére, hogy számtalan empirikus munka foglalkozik az idegennyelv-tanulás és -tanítás különböző problémáival Magyarországon, viszonylag kevés kutatás áll rendelkezésünkre ezen a területen. Ezért a *Modern Nyelvoktatás* szerkesztői fontosnak tartották egy tematikus szám megjelentetését. A szám összeállításakor meghívott szerkesztőkként törekedtünk arra, hogy a magyar adatokat és tapasztalatokat nemzetközi kontextusban is el tudjuk helyezni, ezért külön figyelmet fordítottunk arra, hogy nemzetközi kutatásokat és összehasonlító eredményeket is közöljünk.

Számunkat Bárdos Jenő tanulmányával nyitjuk, amelyben széles körű áttekintést és értékelést kaphat az olvasó a Közös európai referenciakeretről és a 2018-ban megjelent Társkötetéről. A kritikai áttekintés során mélységében ismerhetjük meg a szabályozó eszköz jellemzőit és hiányosságait. Az átfogó bevezető tanulmány után következő elemzések egy-egy szűkebb kérdéskör feltárására vállalkoznak. Lukácsi Zoltán és Fűköh Borbála a tantervi hatékonyság vizsgálatát bonyolították le. Tanulmányukban az egyetemi szaknyelvoktatásra koncentrálnak, és felhívják a figyelmet a tanterv és a tanulói igények összehangolására. Csizér Kata és Öveges Enikő egy vegyes módszerű kutatás eredményeit mutatják be, amelyben a nyelvtanulói autonómia és

nyelvi tervezés kérdéseit tárták fel középiskolai nyelvtanulók jellemzői és a Nemzeti alaptanterv, köztük a frissen kiadott 2020. évi változat előírásai alapján. P. Márkus Katalin tanulmányának fókuszában a szótárhasználat idegennyelv-oktatásban használt jellemzői állnak. A szerző a nyelvoktatást szabályozó dokumentumok tükrében a szótárhasználati munkafüzet fontosságára hívja fel az olvasók figyelmét.

A nemzetközi kitekintést három tanulmány képviseli. Mikusová Melinda munkájában a magyar és a finn alaptantervek összehasonlító elemzését végezte el az önszabályozó tanulás szempontjai szerint. A tanulmány alapján több olyan minőségirányítási/minőségbiztosítási lépést határozhatunk meg, amelyek segítségével pozitív változást lehet elérni. Huszti Ilona munkájában érdekes részleteket tudhatunk meg a jelenlegi ukrain idegennyelv-oktatási helyzetről, és tanulmányában bemutatja a nyelvi tanterveket és fejlődésüket. Kegyes Erika és Lanzmaier-Ugri Katharina az osztrák és magyar nyelvi képzési kerettantervek és helyi tantervek interkulturális cél- és tartalomrendszérének vizsgálatát végezte el nagyon aprólékos összehasonlítás alapján. A szerzők összevetik a két ország tanárképzését, kitérnek a többnyelvűség és az interkulturális nevelés szerepére a nyelvtanárképzésben és a többnyelvűség kérdésére is. A tanulmányok sorát Keil Anna munkája zárja, amelyben tanárok és tanárképzésben tanulók véleményeit elemzi az idegennyelv-oktatás tartalmi szabályozásával kapcsolatban.

A tanulmányokon kívül igyekeztünk hangsúlyt fektetni arra, hogy a szemle és interjúanyagok is kapcsolódjanak a nyelvi tervezés és tantervek kérdésköréhez. A Könyvszemleiben Soproni Zsuzsanna bemutatja a Közös európai referenciakeret Társkötetét, Ádámku Szabina pedig egy köznevelésről szóló kutatás legfontosabb eredményeit és az ezekről készült jelentést ismerteti. Az Interjúban Marjai Katával beszélgetünk a myOn programról, amely az iskoláskorúak angol nyelvű olvasáskészségének fejlesztését segíti.

Hosszúra nyúlt munkánk során számtalan ember segítette vállalkozásunkat. Mindenekelőtt köszönjük Nádor Orsolyának és M. Pintér Tibornak, hogy lehetőséget adtak nekünk a különszám megvalósítására. Köszönjük folyamatos támogatásukat és segítségüket. Köszönettel tartozunk szerzőinknek, akik számos elfoglaltságuk mellett időt szakítottak tanulmányuk megírására. Végül, de nem utolsósorban köszönet illeti azokat a szakértőket, akik elolvasták a tanulmányokat, és hasznos tanácsaikkal hozzájárultak az *Idegennyelv-tanulás, nyelvi tervezés és tantervek* különszám megjelenéséhez.

Reméljük, hogy olvasóink haszonnal fogják forgatni ezt a különszámot, és olyan kíváncsisággal olvassák majd a tanulmányokat, ahogyan tettük azt mi is.

Csizér Kata és Öveges Enikő